

забезпечуючи студентам можливість проходження професійної та мовної практики за кордоном під час навчання [1].

Усвідомлюючи, що становлення національної науково-технологічної сфери без відповідного людського потенціалу є неможливим, уряд Туреччини реалізує програми, спрямовані на підтримку студентів і молодих спеціалістів, а також спеціальну програму повернення на батьківщину провідних вчених турецького походження, які працюють за кордоном у відомих науково-дослідних центрах і університетах США, ЄС та інших розвинених країн.

Отже, вивчення досвіду державного регулювання науково-технічної та інноваційної діяльності закордонних країн дозволяє оцінити закономірності і прогнозувати тенденції в цій галузі, використати отримані результати при формуванні ефективних механізмів державного регулювання науково-технічної та інноваційної діяльності в Україні та її регіонах.

Література

1. Богашко О.Л. Зарубіжний досвід управління інноваційним розвитком [Електронний ресурс] / О.Л. Богашенко. – Режим доступу: http://dspace.udpu.org.ua:8080/jspui/bitstream/6789/4460/1/Zarubizhnyu_dosvid_uprav.pdf.

2. Дмитрів В.І. Світовий досвід фінансового регулювання інвестиційно-інноваційної діяльності [Електронний ресурс] /В.І. Дмитрів. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3214>.

3. Інноваційна політика зарубіжних країн: концепції, стратегії, пріоритети / Інформаційно-аналітичні матеріали, підготовлені Комітетом Верховної ради України з питань науки та освіти та Міністерством закордонних справ України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kno.rada.gov.ua/komosviti/doccatalog/document?id=48725>.

4. Карп'юк О.П. Національні моделі стимулювання інноваційного процесу / О.П. Карп'юк // Стратегічні пріоритети. – 2013. – № 3. – С. 46-51.

5. The Global Innovation Index 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.globalinnovationindex.org/content/page/gii-full-report-2015/#pdfopener>.

Семотюк Л. Р., аспірант кафедри економіки підприємств і корпорацій

НАПРЯМКИ ДЕРЖАВНОЇ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНОЇ ПІДТРИМКИ РОЗВИТКУ МСП.

Світова економічна криза негативно вплинула на економіку України. У 2009 році реальний ВВП знизився на 15% в порівнянні з 2008 роком, після поживлення у 2010-2011 рр. показник росту ВВП знову знизився у 2012-2013 рр., досягнувши майже нульового рівня. На 2013 рік внесок малих та середніх підприємств у ВВП складав біля 15%. За даними Меморандуму Світового банку про економічний розвиток України від 2010 р. в Україні малі і середні підприємства створюють меншу кількість робочих місць, ніж в інших країнах

Європи. При цьому слід констатувати, що протягом 2007-2010 рр. знизилась кількість робочих місць, особливо на середніх підприємствах, щорічно приблизно на 10%. А частка малих та середніх підприємств у товарообороті знизилася на 360,7% у 2007 році до 51,2 у 2010 році [1]. Поділяючи думку про те, що малі та середні підприємства були, є і будуть найефективнішим засобом підтримки життєдіяльності людей, формою їх участі в економіці власних країн, гнучкою частиною економіки, їм повинна приділятися значна увага як об'єкту державної політики [2]. Тому інструментами реалізації державної політики щодо забезпечення пріоритетних малих та середніх підприємств виступають, зазвичай, дерегуляція, податкові пільги та інше. Особливо, актуальним, а разом з тим і проблематичним, є застосуванням пільг. Адже, з одного боку, вони потребують прямих бюджетних видатків (покриття пільгових умов) або неодержання податкових надходжень (у випадку податкових пільг). В умовах хронічного дефіциту бюджету та високого соціального навантаження і потреби в створенні та модернізації інфраструктури малих та середніх підприємств використання пільгових умов є в значній мірі обмеженим. Практика доводить, що на перше місце в сприянні розвитку суб'єктів підприємницької діяльності повинна виходити регіональна підтримка, яка є найбільш дієвою та ефективною з точки зору реалізації місцевих ініціатив та організації діяльності територіальних органів влади.

Тому основною метою стратегії розвитку малих та середніх підприємств на регіональному рівні є створення необхідних умов для успішного започаткування та розвитку в регіоні малого та середнього підприємництва, підвищення його конкурентоспроможності, зростання чисельності зайнятих осіб та підвищення рівня їх доходів. З цією метою на регіональних рівнях слід створити сприятливі умови для започаткування та діяльності підприємницьких структур через вдосконалення роботи реєстраційних центрів та дозвільних структур, зменшення кількості адміністративних та регуляторних актів у сфері підприємництва, підтримку ініціатив у сфері їх діяльності. Серед напрямків підвищення конкурентоспроможності МСП слід відмітити і покращення умов доступу до фінансових ресурсів, вдосконалення контрольно-перевірочної діяльності, збільшення обсягів державних закупівель у регіональних МСП, розвиток інновацій та інноваційних технологій.

Важливу роль в інноваційно-інвестиційних моделях має відіграти прошарок малого інноваційного підприємства, для розвитку якого мають бути створені сприятливі умови. Досвід розвинених країн свідчить, що найбільш ефективнішими є такі інноваційні структури, як технопарки, технополіси, інноваційні бізнес-інкубатори, які спеціалізуються на створенні сприятливих умов для діяльності інноваційних підприємств через забезпечення їх матеріально-технічною базою та надання консультативних допомог як з економічних та правових питань. Основою для створення зазначених вище

структур можуть стати регіональні науково-освітні центри, в тому числі й вищі навчальні-заклади. Слід зазначити, що спільність інтересів науково-освітніх центрів (НОЦ) та малих інноваційних підприємств полягатиме, з одного боку, у використанні наукових розробок НОЦ, його площ, використання рейтингу вишу, а з іншого – НОЦ отримує від співробітництва доходи від оренди приміщень, обладнання та інтелектуальної власності.

Роль адміністрації регіону полягає у стимулюванні розробки напрямів таких досліджень, створенні науково-аналітичних центрів та залученні провідних вчених до відповідних досліджень. Однак, запропонована схема потребує певної конкретизації в частині фінансування інвестицій. Враховуючи те, що будь-яка інноваційна діяльність супроводжується певним рівнем ризику, видача кредиту на такі цілі потребує певних гарантій повернення. Очевидно, що таким запобіжним засобом може виступати страхова система. Зарубіжна практика взаємодії та інтеграції банківського і страхового бізнесу зводиться до трьох напрямів:

- на основі угоди про співробітництво без створення юридичної особи – при цьому інтереси банків полягають у залученні коштів страхової компанії на депозити, а відповідно, страхової компанії – страхування кредитних ризиків клієнтів банку;

- на основі спільних акціонерів банку та страхової компанії, що дає змогу диверсифікувати вкладення капіталу в найбільш прибутковий бізнес;

- створення правлінням комерційного банку страхової структури (володіння контрольним пакетом акцій), яка здійснює страхування різних ризиків клієнтів банку.

Кожна із наведених форм потребує розробки та реалізації загальних фінансових програм, в яких визначаються напрями взаємодії, нові фінансові продукти, пропоновані клієнтам, умови їх реалізації тощо.

Взявши за основу типи співробітництва між банками та страховими компаніями, регіональна адміністрація може виступати ініціатором та організатором розвитку інноваційних процесів. Загальновідомо, що страховий бізнес в Україні тільки набирає “обертів”, і основну питому вагу страхових договорів становлять договори, укладені в обов’язковому порядку. Тому регіональні органи влади на перших порах можуть ініціювати організацію регіональних страхових компаній, які би здійснювали страхування інновацій. Метою запропонованої страхової системи, яка працюватиме у цій сфері, є створення постійно діючого фонду, який поповнюватиметься частково за рахунок страхувальників, а частково – за рахунок коштів регіону, які перераховуватимуться під конкретні проекти.

Не тільки в розвинених, але і в багатьох країнах, що розвиваються, та країнах з перехідною економікою МСБ в значно більшій мірі покладаються на кредитні кошти при фінансуванні своїх видатків. Структура кредитних

операцій та діапазон наданих банківських продуктів засвідчують, що ринок знаходиться на початковому шляху розвитку. З іншого боку, по мірі росту кредитних портфелів все більш суттєву роль відіграють ризики кредитування, зростають затрати кредитування. Процедури оформлення кредитних заявок, оцінка боржників та регулювання проблемної заборгованості стають все більш затратними. Ріст затрат посилює конкуренцію між банками, яка все більш перетворюється в конкуренцію технологій розробки та доведення кредитних продуктів до споживачів. В даних умовах вагомі переваги одержують ті банки, які оперативно і своєчасно проводять роботу по оптимізації бізнес-процесів. Це, як правило, великі банки, які мають можливості виділяти на дані цілі значні кошти. Саме по цій причині все більш важливу роль починають відігравати фактори, пов'язані з формуванням та підвищенням ефективності інфраструктури кредитного процесу.

Інфраструктура кредитного процесу включає в себе сукупність інститутів (бюро кредитних історій, оціночні компанії, колекторські агентства, постачальників програмних продуктів тощо), діяльність яких знижує ризики та затрати всього банківського сектору. По своїй економічній суті інфраструктура кредитування є системою, яка обслуговує кредитні відносини між банком та боржником – з моменту їх виникнення та до їх завершення або припинення. Більше того, перелік суб'єктів інфраструктури кредитного процесу по мірі розвитку кредитних продуктів буде завжди мати тенденцію до розширення.

Взаємодія між суб'єктами бізнесу і банками на сьогоднішній день не збалансована. Відповідно кредитування МБ є не вільно конкурентним ринком, де ціна формується внаслідок попиту та пропозиції, а ринком продавця або кредитора, якому одні клієнти є привабливішими, а інші навпаки. Банки у своїх взаємовідносинах з суб'єктами МБ розглядають останніх як небажаних клієнтів з огляду на ризиковість їх діяльності. Для врівноваження взаємовідносин між клієнтами – МБ та банками необхідні зовнішні інститути, призначення яких полягає у розподілі фінансового навантаження на боржників через власну участь у капіталі або ризиках шляхом гарантування виконання боржником своїх зобов'язань перед кредитором. До них належать: фонд підтримки підприємництва, бюджетна система, гарантійні фонди тощо. Світовий досвід показує, що перевагами схем гарантування кредитів є зменшення прямого бюджетного фінансування на підтримку малого та середнього бізнесу, сприяння розвитку навичок оцінки ризиків як у кредиторів, так і позичальників, зміцненню страхових зв'язків між ними.

Варто відмітити і важливу роль страхових компаній в управлінні кредитним ризиком. Страхування по своїй суті захищає банк при неплатоспроможності боржника, тобто нейтралізує ризик дефолту для банку, хоча не виключає його. Інтенсивний ріст кредитування став поштовхом до ряду напрямків страхування в нашій країні. До них належить, перш за все,

автостраховання та страхування застав, які користуються нині більшим попитом у банків. Банки розуміють, що відповідальність за якість управління кредитними ризиками лежить в кінцевому рахунку на них самих, а страхування є одним із найбільш ефективних інструментів ризик-менеджменту.

Наслідки виникнення кредитного ризику – прострочена заборгованість – є об'єктом таких організацій як колекторські агентства. Насправді вітчизняні банки користуються послугами колекторських агентств тільки у випадку, коли прострочена заборгованість одержала статус безнадійної. Але уже у найближчій перспективі діяльність агентств значно розшириться за масштабом та якістю. Адже у світовій практиці послугами колекторських агентств банки користуються на початковій стадії її виникнення.

Визначенням об'єктивної ринкової вартості предмету застави (рухомого та нерухомого майна), нематеріальних активів займаються експерти по оцінці. Слід відмітити, що їх діяльність не обмежується рамками заставного майна. Тому банки, які намагаються обмежити себе від виникнення кредитного ризику, потребують незалежної оцінки фінансового стану своїх потенційних боржників. Тому в інфраструктурі кредитування є підвищений інтерес до діяльності професійних оцінщиків та їх розвитку.

Отже, законодавчо закріплюючи та регулюючи створення інфраструктурної підтримки розвитку МСП, держава та регіональні органи влади сприятимуть відновленню та посиленню ролі даного сектору в економічних процесах.

Література

1. Меморандум про економічний розвиток України. – 2010.
2. Офіційний сайт Українського фонду підтримки підприємництва [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ufpp.gov.u>.
3. Аналітичний звіт про стан і перспективи розвитку малого і середнього підприємництва в Україні. – К. – 2014. – 54 с.

Сенів І. Б., ст. гр. ФСТМ-11
Стецько М. В., к.е.н., доцент

РОЗВИТОК МЕХАНІЗМІВ ЗБАЛАНСУВАННЯ ФІНАНСІВ ПІДПРИЄМСТВА

У сучасних умовах розбудови суспільства важливого значення набуває науковий підхід до ефективної побудови механізму збалансування фінансів підприємств з метою досягнення врівноваження інтересів учасників системи фінансових відносин, забезпечення стійкого розвитку суб'єктів господарювання в довгостроковій перспективі.